

4. Prevederile și cerințele reglementărilor comunitare (articolul, paragraful	5. Prevederile actului normativ național: (capitolul, articolul, subparagraful, punctul etc.)	6. Diferențe	7. Motivele ce explică faptul că proiectul este parțial compatibil sau incompatibil (complet compatibil, parțial compatibil, nu este compatibil, vid legislativ național).	8. Instituția responsabilă	9. Termenul - limită de asigurare a compatibilității complete a actului național
CAPITOLUL I DISPOZIȚII GENERALE <i>Articolul 1</i> Scopul Scopul prezentei directive este de a stabili un cadru pentru combaterea discriminării pe baza rasei sau originii etnice, în vederea punerii în aplicare în	Constituția RM art. 16, alin. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Lege nr. 382 din 19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținînd		Complet compatibil Complet compatibil	Biroul Rețlații Interetnice Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și	

statele membre a principiului egalității de tratament.	minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor Art.4. - (1) Statul garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la egalitate în fața legii și la protecție egală în fața legii. (2) Orice discriminare din motivul apartenenței la o minoritate națională este interzisă. Preambulul Legii nr. 121 din 25.05.2017 cu privire la asigurarea egalității Art. 1 alin. (1) Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar. Legea Nr. 274 din 27.12.2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova Articolul 4. Principiile de bază (1) Procesul de integrare a străinilor în Republica Moldova se realizează cu respectarea principiului nondiscriminării, al interesului superior al copilului și al egalității de tratament.		Complet compatibil Complet compatibil	asigurarea egalității	
Articolul 2 Conceptul de discriminare (1) În sensul prezentei directive, principiul egalității de tratament înseamnă că nu se face o discriminare directă sau indirectă pe baza rasei sau originii etnice. (2) În sensul alineatului (1): (a) se consideră că are loc o	Lege nr. 382 din 19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor Art.4 (2) Orice discriminare directă sau indirectă din motivul apartenenței la o minoritate națională este interzisă. Legea nr. 121 din 25.05.2017 cu privire la asigurarea egalității		Complet compatibil Complet compatibil	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	

discriminare directă atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil decât a fost sau ar fi o altă persoană, într-o situație comparabilă, pe baza rasei sau originii etnice; (b) se consideră că are loc o discriminare indirectă atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră pune o persoană, de o anumită rasă sau origine etnică, într-o situație specială dezavantajoasă, în comparație cu alte persoane, în afară de cazul în care acea dispoziție, criteriu sau practică se justifică obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt corespunzătoare și necesare. (3) Hărțuirea se consideră discriminare în sensul primului alineat, dacă are loc un comportament nedorit legat de rasă sau originea etnică, având drept scop sau efect violarea demnității unei persoane sau crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor. În acest context, conceptul de hărțuire se poate defini în concordanță cu legislația și practicile naționale ale statelor membre. (4) Instigare la discriminare față de persoane pe baza rasei sau originii etnice se consideră a fi discriminare în sensul primului alineat.	Art. 2 În sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații: <i>discriminare</i> – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; <i>discriminare directă</i> – tratarea unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile prohibitive în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altei persoane într-o situație comparabilă; <i>discriminare indirectă</i> – orice prevedere, acțiune, criteriu sau practică aparent neutră care are drept efect dezavantajarea unei persoane față de o altă persoană în baza criteriilor stipulate de prezenta lege, în afară de cazul în care acea prevedere, acțiune, criteriu sau practică se justifică în mod obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sînt proporționale, adecvate și necesare; <i>discriminare prin asociere</i> – orice faptă de discriminare săvîrșită împotriva unei persoane care, deși nu face parte dintr-o categorie de persoane identificată potrivit criteriilor stipulate de prezenta lege, este asociată cu una sau mai multe persoane aparținînd unei astfel de categorii de persoane; <i>segregare rasială</i> – orice acțiune sau inacțiune care conduce direct sau indirect la separarea ori diferențierea persoanelor pe baza criteriilor de rasă, culoare, origine națională sau etnică; <i>hărțuire</i> – orice comportament nedorit care conduce la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, avînd drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane pe baza criteriilor stipulate de prezenta lege; <i>instigare la discriminare</i> – orice comportament prin care o persoană aplică				
---	---	--	--	--	--

	presiuni sau afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane pe baza criteriilor stipulate de prezenta lege; <i>victimizare</i> – orice acțiune sau inacțiune soldată cu consecințe adverse ca urmare a depunerii unei plingeri sau înaintării unei acțiuni în instanța de judecată în scopul asigurării aplicării prevederilor prezentei legi sau în scopul furnizării unor informații, inclusiv a unor mărturii, care se referă la plângerea sau acțiunea înaintată de către o altă persoană; <i>măsuri pozitive</i> – acțiuni speciale provizorii luate de autoritățile publice în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunități, vizînd asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunități; <i>acomodare rezonabilă</i> – orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci cînd este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți.				
--	---	--	--	--	--

(b) accesul la toate tipurile și la toate nivelele de orientare profesională, formare profesională, perfecționare și	Legea nr. 845 din 03.01.1991 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi Art.2 Antreprenorii Antreprenor poate fi: orice cetățean al Republicii Moldova care nu este îngrădit în drepturi, în modul stabilit de prezenta Lege și de alte acte legislative; orice cetățean străin sau apatrid, în conformitate cu legislația în vigoare; un grup de cetățeni sau de apatrizi (un grup de parteneri) din care se constituie antreprenorul colectiv; orice persoană juridică sau fizică în conformitate cu scopurile sale principale și cu legislația. a) Legea nr. 158, din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public Art. 5: ”Serviciul public se bazează pe principiile legalității, profesionalismului, transparenței, imparțialității, independenței, responsabilității, stabilității și loialității.” a-b) Legea nr. 158 Art. 14, lit g) ”să beneficieze de egalitate de șanse și de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește accesul la încadrare în funcția	Legea nu include principiul de egalitate Se propune includerea sintagmei ”egalității și non-discriminării”	Complet compatibil Parțial compatibil Se propune amendarea legii nr 158 după cum urmează: <u>Art. I. - Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.230–232, art.840), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:</u> <u>Articolul 5, se completează după cuvântul ”principiile” cu sintagma ”egalității și non-discriminării”.</u> Complet compatibil		După adoptarea proiectului de lege în cauză, va fi asigurată compatibilitatea cu prevederile Directivei 43
---	--	--	--	--	---

(d) afilierea la și angajarea într-o organizație a lucrătorilor sau patronatului sau în orice organizație ai cărei membri aparțin unei anumite profesii, inclusiv beneficiile oferite de asemenea organizații;	drepturi a tuturor salariaților. Orice discriminare, directă sau indirectă, a salariatului pe criterii de sex, vîrstă, rasă, culoare a pielii, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, domiciliu, dizabilitate, infectare cu HIV/SIDA, apartenență sau activitate sindicală, precum și pe alte criterii nelegate de calitățile sale profesionale, este interzisă. Art. 47. Garanții la angajare, alin (2) Se interzice orice limitare, directă sau indirectă, în drepturi ori stabilirea unor avantaje, directe sau indirecte, la încheierea contractului individual de muncă în dependență de sex, rasă, etnie, religie, domiciliu, opțiune politică sau origine socială. Art. 128 Salariul (2) La stabilirea și achitarea salariului nu se admite nici o discriminare pe criterii de sex, vîrstă, dizabilitate, origine socială, situație familială, apartenență la o etnie, rasă sau naționalitate, opțiuni politice sau convingeri religioase, apartenență sau activitate sindicală. d) Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public Articolul 17. Dreptul de a întemeia și de a se afilia la sindicate și alte organizații (1) Dreptul funcționarilor publici la asociere în sindicate este garantat. (2) Funcționarii publici pot, în mod liber, să întemeieze organizații sindicale și să adere la ele. (3) Funcționarii publici se pot asocia în organizații profesionale sau în alte organizații care au drept scop reprezentarea și protejarea intereselor profesionale.	Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 nu prevede obținerea beneficiilor din organizațiile la care sunt parte.	Parțial compatibil Se propune amendarea art 17 cu un nou punct, după cum urmează: <u>Art. I. - Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.230–232, art.840), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:</u>		După adoptarea proiectului de lege în cauză, va fi asigurată compatibilitatea cu prevederile Directivei 43
---	---	---	---	--	---

	Constituția RM, Articolul 42: Dreptul de a întemeia și de a se afilia la sindicate (4) Orice salariat are dreptul de a întemeia și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale. Codul Muncii Art.9: Drepturile și obligațiile de bază ale salariatului 1) Salariatul are dreptul: i) la libera asociere în sindicate, inclusiv la constituirea de organizații sindicale și aderarea la acestea pentru apărarea drepturilor sale de muncă, a libertăților și intereselor sale legitime; Legea Sindicatelor nr. 1129-XIV din 07.07.2000 Articolul 6. Interzicerea discriminării după principiul apartenenței la sindicat (1) Apartenența la sindicat nu implică nici un fel de restricții ale drepturilor și libertăților omului garantate de Constituție și de alte legi, de actele internaționale la care Republica Moldova este parte. Articolul 7. Dreptul la asociere în sindicat Legea Patronatelor Nr. 976 din 11.05.2000 Art.4 Principiile de constituire și de activitate a patronatelor (1) Patronatele, indiferent de forma juridică de organizare, sînt egale în drepturi și activează în baza statutelor proprii și a prezentei legi. (2) Patronatele își desfășoară activitatea în baza principiilor liberului consimțămînt și		<u>Articolul 17 se completează cu un nou punct, după cum urmează:</u> <u>„(4) Funcționarii publici ce s-au afiliat la sindicate și la alte organizații pot obține beneficii oferite de aceste organizații”.</u> Complet compatibil Complet compatibil Complet compatibil Complet compatibil		
--	--	--	--	--	--

(e) protecția socială, inclusiv securitatea socială și îngrijirea medicală;	egalității în drepturi a tuturor membrilor. Legea nr. 382 din 19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor Capitolul III Organizațiile persoanelor aparținând minorităților naționale Art.18. - Persoanele aparținând minorităților naționale pot să-și exercite drepturile atât în mod individual, cât și asociindu-se, în condițiile legii, în organizații (asociații, comuniuni, comunități, societăți etc.) cu caracter iluminist, cultural, religios și de binefacere. e) Legea nr. 102-XV din 13.03.2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă Art.8. Principiile de aplicare a prevederilor prezentei legi În aplicarea prevederilor prezentei legi este exclusă orice discriminare pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială Capitolul V. Măsuri pasive de protecție socială Art 29. Măsurile pasive de protecție socială (1) Măsurile pasive de protecție socială a șomerilor includ: a) acordarea ajutorului de șomaj; b) acordarea de alocații pentru integrare sau reintegrare profesională. LEGE Nr. 411 din 28.03.1995 ocrotirii sănătății Articolul 17. Dreptul la asigurarea sănătății (1) Locuitorii republicii au dreptul la asigurarea sănătății, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex, apartenență socială și religie.		Complet compatibil Complet compatibil Complet compatibil		Noua lege privind ocuparea forței de muncă transpune intergal prevederile directivei, aceasta urmînd a fio votată în lectură finală. Articolul 2. Obiectul și sfera de reglementare Articolul 22. Măsuri de ocupare a forței de muncă
--	---	--	---	--	---

(g) educația;	LEGE Nr. 133 din 13.06.2008 cu privire la ajutorul social Articolul 1. Obiectul legii Prezenta lege reglementează cadrul legal privind garantarea posibilităților egale pentru familiile defavorizate prin acordarea unui ajutor social la un nivel garantat de stat. Articolul 4. Sfera de acțiune a prezentei legi Acțiunea prezentei legi se extinde asupra familiilor ai căror membri sînt cetățeni ai Republicii Moldova, străinii specificați la art. 2 alin. (1) din Legea nr. 274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova. LEGE Nr. 411 din 28.03.1995 ocrotirii sănătății Articolul 17. Dreptul la asigurarea sănătății (2) Locuitorii republicii au dreptul la asigurarea sănătății, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex, apartenență socială și religie. g) Codul educației Articolul 5. Misiunea educației Educația are ca misiune: satisfacerea cerințelor educaționale ale individului și ale societății; d) promovarea dialogului intercultural, a spiritului de toleranță, a nediscriminării și incluziunii sociale; f) facilitarea reconcilierii vieții profesionale cu viața de familie pentru bărbați și femei. Articolul 7. Principiile fundamentale ale educației Educația se întemeiază pe următoarele principii fundamentale: a) principiul echității – în baza căruia accesul la învățare se realizează fără discriminare; h) principiul asigurării egalității; i) principiul recunoașterii și garantării		Complet compatibil		
			Complet compatibil		
			Complet compatibil		

	drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, inclusiv a dreptului la păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase. Articolul 9. Condițiile de acces (1) Cetățenii Republicii Moldova au drepturi egale de acces la educație și formare profesională inițială și continuă prin sistemul național de învățământ, în condițiile prezentului cod. Articolul 135. Obligațiile personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere (1) Personalul didactic, științifico-didactic, științific și de conducere are următoarele obligații: i) să nu admită tratamente și pedepse degradante, discriminarea sub orice formă și aplicarea niciunei forme de violență fizică sau psihică. Legea nr.121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității Articolul 9. Interzicerea discriminării în domeniul învățământului (1) Instituțiile de învățământ asigură respectarea principiului nediscriminării: a) prin oferirea accesului la instituțiile de învățământ de orice tip și nivel; b) în procesul educațional, inclusiv la evaluarea cunoștințelor acumulate; c) în activitatea științifico-didactică; d) prin elaborarea de materiale didactice și programe de studii; e) prin informarea și instruirea cadrelor didactice privind aplicarea metodelor și mijloacelor de prevenire a actelor de discriminare și de sesizare a autorităților competente. (2) Instituțiile de învățământ nu pot stabili principii de admitere la studii bazate pe anumite restricții, cu excepția cazurilor stipulate de legislația în vigoare.		Complet compatibil		
--	---	--	--------------------	--	--

(2) Prezenta directivă nu se referă la diferența de tratament bazată pe cetățenie și nu aduce atingere dispozițiilor și condițiilor legate de intrarea și rezidența cetățenilor din țări și a persoanelor apatride, pe teritoriul statelor membre, precum și la orice tratament care izvorăște din statutul legal al cetățenilor din țări și al persoanelor apatride					
Articolul 4 Cerințe profesionale reale și determinate Fără a aduce atingere articolului 2 alineatele (1) și (2), statele membre pot stabili că o diferență de tratament bazată pe o caracteristică legată de rasă sau origine etnică nu constituie discriminare, atunci când, în temeiul naturii activităților ocupaționale în cauză sau a contextului în care acestea se desfășoară, o asemenea caracteristică reprezintă o cerință profesională reală și determinată, cu condiția ca obiectivul să fie legitim și cerința proporțională.	Legea nr. 121 din 25.05.2017 cu privire la asigurarea egalității Art. 7 alin. (5) Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință în privința unui anumit loc de muncă nu constituie discriminare în cazul în care, prin natura specifică a activității în cauză sau a condițiilor în care această activitate este realizată, există anumite cerințe profesionale esențiale și determinate, cu condiția ca scopul să fie legitim și cerințele proporționale.		Complet compatibil	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității Biroul Relații Interetnice	
Articolul 5 Acțiune pozitivă În vederea punerii în practică a egalității depline, principiul egalității de tratament nu trebuie să împiedice un stat membru să mențină și să adopte măsuri specifice pentru prevenirea sau compensarea dezavantajelor legate de rasă sau origine etnică.	Legea nr. 121 din 25.05.2017 cu privire la asigurarea egalității Art. 2 <i>măsuri pozitive</i> – acțiuni speciale provizorii luate de autoritățile publice în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunități, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunități;	Există o diferențiere de explicare a conceptului de <i>măsuri pozitive</i>. <i>Expresia „în favoarea unei persoane sau grup de persoane” trebuie substituită cu sintagma „pentru prevenirea și compensarea dezavantajelor”, ceea ce ar exclude favoritismul și ar păstra caracterul general al măsurii pozitive.</i>	Parțial compatibil Propunerea de modificare a definiției de „măsuri pozitive, a fost inclusă în proiectului de modificare și completare a unor acte legislative, promovat de Ministerul Justiției http://justice.gov.md/public/files/transparența_in_procesul_decizional/coordonare/2017/octombrie/PL_PD_221117.pdf	Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	Va fi compatibil după adoptarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative http://justice.gov.md/public/files/transparența_in_procesul_decizional/coordonare/2017/octombrie/PL_PD_221117.pdf

Articolul 6 Cerințe minime (1) Statele membre pot introduce sau menține dispoziții care sunt mai favorabile pentru protejarea principiului egalității de tratament decât cele stabilite de prezenta directivă. (2) În nici o împrejurare, aplicarea prezentei directive nu constituie temei pentru reducerea nivelului de protecție împotriva discriminării existent deja în statele membre, în domeniul care face obiectul prezentei directive.				Biroul Relații Interetnice Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	
CAPITOLUL II CĂI DE ATAC ȘI APLICAREA DREPTULUI Articolul 7 Apărarea drepturilor (1) Statele membre trebuie să asigure punerea la dispoziția tuturor persoanelor care se consideră nedreptățite prin nerespectarea principiului egalității de tratament, a procedurilor judiciare și/sau administrative, inclusiv a procedurilor de conciliere acolo unde consideră necesar, în vederea respectării obligațiilor care decurg din prezenta directivă, chiar și după ce relația din care se presupune că a rezultat discriminarea a luat sfârșit. (2) Statele membre trebuie să asigure pentru asociații, organizații sau persoane juridice	Legea nr. 121 din 25.05.2017 cu privire la asigurarea egalității Articolul 13. Modalitatea de depunere a plîngerii la Consiliu (1) Constatarea existenței sau inexistenței faptei de discriminare se inițiază de Consiliu din oficiu sau la cererea persoanelor interesate, inclusiv la cererea sindicatelor și a asociațiilor obștești care activează în domeniul promovării și protecției drepturilor omului. (2) Plîngerea cu privire la fapta de discriminare se prezintă Consiliului. Plîngerea trebuie să conțină o descriere a încălcării dreptului persoanei, momentul în care a avut loc această încălcare, faptele și eventualele dovezi care susțin plîngerea, numele și adresa persoanei care o depune. Plîngerea poate fi depusă la Consiliu în termen de un an de la data săvîrșirii faptei sau de la data la care se putea lua cunoștință de săvîrșirea ei. (3) Depunerea plîngerii pe adresa Consiliului nu constituie o procedură prealabilă obligatorie pentru adresarea în instanța de judecată.	Există diferență de expunere a dreptului la apărare a victimelor discriminării și anume: în timp ce legea națională prevede faptul că acțiuni în instanță pentru protecția persoanelor ce se consideră victime ale discriminării pot înainta sindicatele sau asociațiile obștești din domeniul drepturilor omului, Directiva prevede expres faptul că Statele membre trebuie să asigure pentru asociații, organizații sau persoane juridice, care au un interes legitim în respectarea prevederilor prezentei Directive, posibilitatea de a întreprinde orice procedură judiciară și/sau administrativă disponibilă, în numele sau în sprijinul reclamantului.	Parțial compatibil Consiliul a înaintat propuneri de amendare art. 13 și 18 ale Legii nr.121 (promovat de către Minitserul Justiției, actualmente fiind la etapa de consultari publice), în vederea acordării dreptului sindicatelor, asociațiilor obștești și altor persoane care au un interes legitim în combaterea discriminării și reprezintă o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia invocă comiterea faptei discriminatorii, precum și introducerea în proces a Consiliului pentru a depune concluzii, de către instanța de judecată din oficiu, la examinarea pricinii în care s invocă o faptă de siscriminare. http://justice.gov.md/public/files/transparenta_in_proces	Ministerul Justiției Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității Oficiul Avocatul Poporului	Va fi compatibil după adoptarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative http://justice.gov.md/public/files/transparenta_in_procesul_de_cizional/coordonare/2017/octombrie/PL_PD_221117.pdf

care, în conformitate cu criteriile stabilite prin legislația internă, au un interes legitim în respectarea dispozițiilor prezentei directive, posibilitatea de a întreprinde orice procedură judiciară și/sau administrativă disponibilă, în numele sau în sprijinul reclamantului, pentru respectarea obligațiilor care decurg din prezenta directivă. (3) Alineatele (1) și (2) nu aduc atingere reglementărilor de drept intern legate de termenele limită de introducere a unor acțiuni în ceea ce privește principiul egalității de tratament.	Articolul 18. Dreptul la protecție a victimei discriminării (1) Orice persoană care se consideră victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acțiune în instanța de judecată și să solicite: a) stabilirea faptului încălcării drepturilor sale; b) interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale; c) restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor sale; d) repararea prejudiciului material și moral ce i-a fost cauzat, precum și recuperarea cheltuielilor de judecată; e) declararea nulității actului care a condus la discriminarea sa. (2) Acțiuni în instanța de judecată pentru protecția persoanelor ce se consideră a fi victime ale discriminării pot înainta și sindicatele sau asociațiile obștești din domeniul promovării și protecției drepturilor omului. Legea nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității Pct. 55. În cadrul audierii, Consiliul propune părților concilierea sau soluționarea prin mediere a conflictelor apărute în urma săvârșirii faptelor discriminatorii. Legea nr. 52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) din nr. 52 din 03.04.2014 Art.18 alin. (1) Avocatul Poporului examinează cererile persoanelor fizice, indiferent de cetățenie, vîrstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase, care locuiesc permanent, se află ori s-au aflat temporar pe teritoriul țării (în continuare – <i>petiționari</i>), ale căror drepturi și libertăți se presupune că au fost	Lipsesc criteriile „rasă,, și „origine etnică”. Legea reglementează un cerc restrîns de criterii și urmează a fi completat cu toate criteriile garantate de standardele internaționale, invocînd ca model Declarația Universală a Drepturilor Omului	ul_decizional/coordonare/2017/octombrie/PL_PD_221117.pdf Complet compatibil Nu este compatibil Se propune modificareLegii nr 52, după cum urmează: <u>Art. III Legea nr. 52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) din nr. 52 din 03.04.2014</u> <u>Art.18 alin. (1) Se modifică după expresia ”persoanelor fizice” cu</u>	
--	--	--	---	--

	încălcate de Republica Moldova.		<u>următoarea sintagmă</u> <u>”fără deosebire de rasă,</u> <u>culoare, sex, limbă, religie,</u> <u>opinie politică sau orice</u> <u>altă opinie, de origine</u> <u>națională sau socială,</u> <u>avere, naștere sau orice</u> <u>alte împrejurări și criterii</u> <u>similare”</u>		
<i>Articolul 8</i> Sarcina probei (1) Statele membre iau măsurile care sunt necesare, în conformitate cu sistemele lor judiciare, pentru ca, atunci când o persoană care se consideră nedreptățită prin nerespectarea principiului egalității de tratament prezintă, în fața unei autorități sau a altei instanțe judecătorești competente, fapte pe baza cărora se poate prezuma că a avut loc o discriminare directă sau indirectă, pârâtul să fie obligat să dovedească faptul că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament. (2) Alineatul (1) nu împiedică statele membre să introducă norme privind probele care sunt mai favorabile reclamantului. (3) Alineatul (1) nu se aplică procedurilor penale. (4) Alineatele (1), (2) și (3) se aplică și oricărei proceduri desfășurate în conformitate cu articolul 7 alineatul (2). (5) Statele membre pot să nu aplice alineatul (1) procedurilor în care este de competența	Legea nr. 121 din 25.05.2017 cu privire la asigurarea egalității Articolul 19. Sarcina probațiunii (1) Persoana care înaintează o acțiune în instanța de judecată trebuie să prezinte fapte care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare. (2) Sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare revine pârâtului, cu excepția faptelor ce atrag răspundere penală. LEGE Nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității 53. Plîngerile și autosesizările privind faptele de discriminare sînt examinate cu respectarea următoarelor principii: d) inversare a sarcinii probațiunii 56. Petiționarul sau, după caz, persoana interesată trebuie să prezinte fapte și eventuale probe care susțin plîngerea, iar reclamatului îi revine sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare.		Complet compatibil	Ministerul Justiției	
				Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	

autorității sau a instanței judecătorești competente cercetarea faptelor.					
<i>Articolul 9</i> Protecția împotriva represaliilor Statele membre introduc în sistemul lor juridic intern măsurile necesare pentru protecția persoanelor față de orice tratament nefavorabil sau consecință nefavorabilă ca reacție la o plângere sau la o acțiune în justiție care au ca scop respectarea principiului egalității de tratament.	Legea nr. 121 din 25.05.2017 cu privire la asigurarea egalității Articolul 18. Dreptul la protecție a victimei discriminării (1) Orice persoană care se consideră victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acțiune în instanța de judecată și să solicite: a) stabilirea faptului încălcării drepturilor sale; b) interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale; c) restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor sale; d) repararea prejudiciului material și moral ce i-a fost cauzat, precum și recuperarea cheltuielilor de judecată; e) declararea nulității actului care a condus la discriminarea sa.		Complet compatibil	Ministerul Justiției Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității Oficiul Avocatul Poporului	
<i>Articolul 10</i> Difuzarea informației Statele membre trebuie să se asigure că dispozițiile adoptate în temeiul prezentei directive, împreună cu alte dispoziții relevante în vigoare, sunt aduse la cunoștința persoanelor în cauză, prin toate mijloacele corespunzătoare pe cuprinsul teritoriului lor.	Legea privind accesul la informație Nr. 982 din 11.05.2000 Articolul 4. Principiile politicii statului în domeniul accesului la informațiile oficiale (1) Oricine, în condițiile prezentei legi, are dreptul de a căuta, de a primi și de a face cunoscute informațiile oficiale. (3) Exercitarea drepturilor prevăzute la alineatul (1) al prezentului articol nu va implica în nici un caz discriminarea bazată pe rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau pe origine socială.		Complet compatibil	Biroul Relații Interetnice	
<i>Articolul 11</i> Dialogul social (1) Statele membre, în concordanță	Lege Nr. 245 din 21.07.2006 privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri		Complet compatibil	Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei	

cu tradițiile și practicile lor naționale, iau măsurile adecvate pentru promovarea dialogului între partenerii sociali, în vederea promovării egalității de tratament, inclusiv prin monitorizarea practicilor la locurile de muncă, prin contractele colective, codurile de conduită, cercetări sau schimburi de experiență și de bune practici. (2) Statele membre trebuie să încurajeze partenerii sociali, atunci când aceasta este în conformitate cu tradițiile și practicile naționale, fără a aduce atingere autonomiei lor, să încheie acorduri la nivelul corespunzător, care să stabilească norme antidiscriminare în domeniile la care se face referire în articolul 3 și care intră în sfera negocierilor colective. Aceste acorduri trebuie să respecte cerințele minime stabilite de prezenta directive și măsurile naționale relevante, de punere în aplicare.	colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial Articolul 3. Principiile de bază ale activității Comisiei naționale, comisiilor de ramură și comisiilor teritoriale Principiile de bază ale activității Comisiei naționale, comisiilor de ramură și comisiilor teritoriale sînt: b) egalitatea părților; o) favorizarea de către stat a dezvoltării parteneriatului social. Articolul 4. Obiectivele activității Comisiei naționale, comisiilor de ramură și comisiilor teritoriale Obiectivele activității Comisiei naționale, comisiilor de ramură și comisiilor teritoriale sînt: a) consultările tripartite între partenerii sociali în problemele ce țin de domeniul muncii și în problemele social-economice de interes național, de ramură și teritorial, promovarea parteneriatului social la toate nivelurile; b) menținerea coeziunii, păcii și stabilității sociale pe teritoriul Republicii Moldova; c) susținerea participării societății civile la promovarea politicilor naționale. Legea privind Inspectoratul de Stat al Muncii nr. 140-XV din 10 mai 2001 Articolul 113. Procedura de efectuare a controlului de stat asupra respectării actelor legislative și a altor acte normative din domeniul muncii „k) prevenirea și eliminarea cazurilor de discriminare după orice criteriu și de hărțuire sexuală la locul de muncă.”			Confederația Națională a Sindicatelor Confederația Națională a Patronatului	
Articolul 12 Dialogul cu organizațiile neguvernamentale Statele membre trebuie să	Lege Nr. 245 din 21.07.2006 privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări		Complet compatibil	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	

încurajeze dialogul cu organizațiile neguvernamentale corespunzătoare care, în raport cu legislația și practicile lor naționale, au un interes legitim să contribuie la lupta împotriva discriminării pe baza rasei sau originii etnice, în scopul promovării principiului egalității de tratament.	și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial Articolul 4. Obiectivele activității Comisiei naționale, comisiilor de ramură și comisiilor teritoriale Obiectivele activității Comisiei naționale, comisiilor de ramură și comisiilor teritoriale sînt: c) susținerea participării societății civile la promovarea politicilor naționale. Anexa 2 la Hotărîrea Guvernului Nr. 11 din 19.01.2010 cu privire la crearea Consiliului Național pentru Participare Pct. 2 Consiliul are ca scop dezvoltarea și promovarea parteneriatului strategic între autoritățile publice, societatea civilă și sectorul privat în vederea consolidării democrației participative în Republica Moldova, prin facilitarea comunicării și participării părților interesate la identificarea și realizarea priorităților strategice de dezvoltare a țării la toate etapele și crearea cadrului și capacităților instituționale de asigurare a implicării plenare a părților interesate în procesul de luare a deciziilor. II. Atribuțiile Consiliului 4. Activitatea Consiliului va fi concentrată pe două dimensiuni de bază: 1) participarea la toate etapele procesului de planificare strategică. 2) crearea cadrului instituțional de consultare la nivelul autorităților publice centrale.		Complet compatibil	Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	
CAPITOLUL III ORGANISMELE DE PROMOVARE A EGALITĂȚII DE TRATAMENT <i>Articolul 13</i>	Legea nr. 121 din 25.05.2017 cu privire la asigurarea egalității Capitolul III Cadrul instituțional pentru prevenirea și combaterea discriminării și asigurarea egalității Articolul 10. Subiecții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și		Complet compatibil	Oficiul Avocatul Poporului Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea	

(1) Statele membre desemnează un organism sau mai multe organisme pentru promovarea egalității de tratament față de toate persoanele, fără discriminare pe baza rasei sau originii etnice. Aceste organisme pot face parte din agenții acreditate la nivel național pentru apărarea drepturilor omului sau respectarea drepturilor persoanelor. (2) Statele membre trebuie să ia măsuri pentru ca în competențele acestor organisme să fie incluse: — acordarea de asistență independentă victimelor discriminării, în urmărirea plângerilor lor de discriminare, fără a aduce atingere dreptului victimelor și al asociațiilor, organizațiilor și al altor persoane juridice menționate la articolul 7 alineatul (2); — desfășurarea unor studii independente privind discriminarea; — publicarea unor rapoarte independente și formularea de recomandări în orice problemă legată de o asemenea discriminare.	asigurării egalității sînt: a) Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității; b) autoritățile publice; c) instanțele judecătorești. Art. 12 (1) Consiliul are următoarele atribuții: a) examinează corespunderea legislației în vigoare cu standardele privind nediscriminarea; b) inițiază propuneri de modificare a legislației în vigoare în domeniul prevenirii și combaterii discriminării; c) adoptă avize consultative cu privire la conformitatea proiectelor de acte normative cu legislația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării; d) monitorizează modul de implementare a legislației în domeniu; e) colectează informații despre dimensiunile, starea și tendințele fenomenului discriminării la nivel național și elaborează studii și rapoarte; f) remite autorităților publice propuneri de ordin general referitoare la prevenirea și combaterea discriminării și ameliorarea comportamentului față de persoanele ce cad sub incidența prezentei legi; g) contribuie la sensibilizarea și conștientizarea societății în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare în contextul valorilor democratice; h) conlucrează cu organismele internaționale cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării; i) examinează plîngerile persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării; j) intervine pe lângă organele corespunzătoare cu demersuri de intentare a proceselor disciplinare în privința persoanelor cu funcții de răspundere care au comis în activitatea lor fapte discriminatorii;			egalității	
--	--	--	--	------------	--

	k) constată contravențiile cu elemente discriminatorii în conformitate cu prevederile Codului contravențional; l) sesizează organele de urmărire penală în cazul săvârșirii unor fapte discriminatorii ce întrunesc elemente ale infracțiunii; m) contribuie la soluționarea amiabilă a conflictelor apărute în urma săvârșirii faptelor discriminatorii prin concilierea părților și căutarea unei soluții reciproc acceptabile; n) exercită alte atribuții stabilite prin prezenta lege și prin regulamentul său de activitate. (2) La începutul fiecărui an, pînă la data de 15 martie, Consiliul prezintă Parlamentului un raport general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării. Raportul se publică pe pagina web a Consiliului. Articolul 16. Competența autorităților publice În scopul prevenirii faptelor discriminatorii, autoritățile publice, conform cu competențele lor funcționale, exercită următoarele atribuții: a) examinează plîngerile persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării; b) coordonează activitatea în domeniul combaterii discriminării a structurilor descentralizate și desconcentrate; c) contribuie la educarea și sensibilizarea populației în vederea interzicerii discriminării în domeniile de competență; d) exercită alte atribuții în conformitate cu legislația în domeniu. LEGE Nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală Articolul 29. Atribuțiile de bază ale primarului				
			Complet compatibil		

	n1) asigură executarea deciziilor consiliului local în vederea implementării politicii de asigurare a egalității de șanse între femei și bărbați în localitate, colaborează în acest scop cu instituții statale și organizații necomerciale și internaționale; coordonează activitatea unității gender din cadrul primăriei; examinează plîngerile persoanelor care se consideră victime ale discriminării; contribuie la educarea și sensibilizarea populației cu privire la eliminarea discriminării; Articolul 43. Competențele consiliului raional (1) Pornind de la domeniile de activitate ale autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea stabilite la art.4 alin.(2) din Legea privind descentralizarea administrativă, consiliul raional realizează în teritoriul administrat următoarele competențe de bază: s1) aprobă programe și decide cu privire la organizarea campaniilor de informare în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați; desemnează, în condițiile legii, unitatea gender locală; examinează rapoarte despre situația în domeniu și adoptă decizii pe marginea lor; examinează plîngerile persoanelor care se consideră victime ale discriminării; Articolul 53. Atribuțiile de bază ale președintelui raionului (1) Pornind de la domeniile de activitate ale autorității administrației publice de nivelul al doilea, președintele raionului exercită în teritoriul administrat următoarele atribuții de bază: p1) asigură executarea deciziilor consiliului raional în domeniul de asigurare a egalității de șanse între femei și bărbați în unitatea administrativ-teritorială; colaborează în acest domeniu cu instituții statale și organizații necomerciale și internaționale; coordonează activitatea unității gender; organizează audierea				
--	---	--	--	--	--

	rapoartelor și a informațiilor la subiectul respectiv în cadrul ședințelor consiliului raional și propune soluții pentru îmbunătățirea situației în domeniu; asigură înlăturarea, în termen de 30 de zile, a condițiilor discriminatorii și a cauzelor care le-au generat;				
CAPITOLUL IV DISPOZIȚII FINALE <i>Articolul 14</i> Conformitatea Statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a asigura: (a) abrogarea tuturor actelor cu putere de lege și actelor administrative care contravin principiului egalității de tratament; (b) declararea sau posibilitatea de a declara drept nule și neavenite sau de a modifica orice dispoziții contrare principiului egalității de tratament, incluse în contracte individuale sau colective, regulamente interioare de funcționare, norme care guvernează asociațiile cu scop lucrativ sau nelucrativ, precum și normele care guvernează profesiile independente și organizațiile sindicale și patronale.					
<i>Articolul 15</i> Sancțiuni Statele membre trebuie să stabilească norme privind sancțiunile care se aplică în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în aplicarea prezentei directive și să ia toate	Legea nr. 121 din 25.05.2017 cu privire la asigurarea egalității Art. 12 k) constată contravențiile cu elemente discriminatorii în conformitate cu prevederile Codului contravențional; Art 18. Dreptul la protecție a		Complet compatibil	Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	

măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile, care pot cuprinde plata de compensații pentru victimă, trebuie să fie eficiente, proporționale și să descurajeze discriminarea. Statele membre trebuie să aducă aceste dispoziții la cunoștința Comisiei până la 19 iulie 2003 și să comunice, fără întârziere, orice modificări ulterioare ale acestora.	victimei discriminării (1) Orice persoană care se consideră victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acțiune în instanța de judecată și să solicite: c) restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor sale; d) repararea prejudiciului material și moral ce i-a fost cauzat, precum și recuperarea cheltuielilor de judecată; Codul contravențional Articolul 542. Încălcarea egalității în domeniul muncii (1) Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, bazată pe criteriu de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, orientare sexuală, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau pe orice alt criteriu, care are ca efect limitarea sau subminarea egalității de șanse sau de tratament la angajare sau la concediere, în activitatea nemijlocită și în formarea profesională, săvîrșită prin: a) plasarea de anunțuri de angajare cu indicarea condițiilor și criteriilor care exclud sau favorizează anumite persoane; b) refuzul neîntemeiat de angajare a persoanei; c) refuzul neîntemeiat de admitere a unor persoane la cursurile de calificare profesională; d) remunerarea diferențiată pentru același tip și/sau volum de muncă; e) distribuirea diferențiată și neîntemeiată a sarcinilor de lucru, fapt ce rezultă din acordarea unui statut mai puțin favorabil unor persoane, se sancționează cu amendă de la 60 la 84 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 210 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 210 la 270 de unități convenționale aplicată persoanei juridice. Articolul 651. Discriminarea în			
--	---	--	--	--

	domeniul învățămîntului Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, bazată pe criteriu de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau pe orice alt criteriu, manifestată: a) la oferirea accesului la instituțiile de învățămînt de orice tip și nivel; b) prin stabilirea de principii de admitere la studii, bazate pe anumite restricții, cu încălcarea prevederilor legislației în vigoare; c) în procesul educațional, inclusiv la evaluarea cunoștințelor acumulate; d) în activitatea științifico-didactică, se sancționează cu amendă de la 60 la 84 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 210 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 210 la 270 de unități convenționale aplicată persoanei juridice. Articolul 711. Discriminarea privind accesul la serviciile și bunurile disponibile publicului Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, bazată pe criteriu de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau pe orice alt criteriu, manifestată în domeniul accesului persoanelor la serviciile oferite de autoritățile publice, la cele de asistență medicală, reabilitare medicală și la alte servicii de sănătate, la serviciile de protecție socială, bancare și financiare, de transport, culturale și de agrement, de vînzare sau de închiriere de bunuri mobile sau imobile, precum și la alte servicii și bunuri disponibile publicului, dacă fapta nu constituie infracțiune, se sancționează cu amendă de la 60 la 84 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 210 de unități convenționale aplicată				
--	---	--	--	--	--

	persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 210 la 270 de unități convenționale aplicată persoanei juridice. Codul Penal Articolul 176. Încălcarea egalității în drepturi a cetățenilor (1) Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință în drepturi și în libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, orice susținere a comportamentului discriminatoriu în sfera politică, economică, socială, culturală și în alte sfere ale vieții, bazată pe criteriu de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau pe orice alt criteriu: e pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 950 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 2 ani, în toate cazurile cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani. Cu referire la plata de compensații pentru victimă cadrul legal prevede următoarele: Codul civil al Republicii Moldova NR. 1107 din 06.06.2002 Articolul 14. Repararea prejudiciilor Articolul 1404. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o persoană cu funcție de răspundere Articolul 1422. Reparația prejudiciului moral Articolul 1423. Mărimea compensației pentru prejudiciu moral Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000 Articolul 25. Împuternicirile instanței de contencios administrative				
--	---	--	--	--	--

	(4) Mărimea prejudiciului moral se stabilește de instanța de contencios administrativ, independent de prejudiciul material, în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate, de gradul de vinovăție a pârītului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, luându-se în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămăte. Codul muncii Art 9 Drepturile și obligațiile de bază ale salariatului n) la repararea prejudiciului material și a celui moral cauzat în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de muncă, în modul stabilit de prezentul cod și de alte acte normative; Articolul 90. Răspunderea angajatorului pentru transferul sau eliberarea nelegitimă din serviciu Repararea de către angajator a prejudiciului cauzat salariatului constă în: a) plata obligatorie a unei despăgubiri pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă într-o mărime nu mai mică decât salariul mediu al salariatului pentru această perioadă; b) compensarea cheltuielilor suplimentare legate de contestarea transferului sau a eliberării din serviciu (consultarea specialiștilor, cheltuielile de judecată etc.); c) compensarea prejudiciului moral cauzat salariatului.				
<i>Articolul 16</i> Punerea în aplicare Statele membre adoptă actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 19 iulie 2003 sau pot încredința				Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Confederația Națională a	

patronatului și sindicatelor, la cererea comună a acestora, aplicarea prezentei directive în ceea ce privește dispozițiile care intră în sfera contractelor colective. În astfel de cazuri, statele membre trebuie să se asigure că, până la 19 iulie 2003, patronatul și sindicatele introduc, de comun acord, măsurile necesare, statele membre fiind solicitate să ia toate măsurile necesare care să le permită în orice moment, să poată garanta rezultatele impuse de prezenta directivă. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la aceasta. Atunci când statele membre adoptă aceste acte, ele cuprind o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.				Sindicatelor Confederația Națională a Patronatului	
<i>Articolul 17</i> Raportarea (1) Statele membre trebuie să transmită Comisiei până la 19 iulie 2005 și la fiecare cinci ani după această dată toate informațiile necesare Comisiei pentru a redacta un raport către Parlamentul European și către Consiliu cu privire la aplicarea prezentei directive. (2) Raportul Comisiei trebuie să țină seama, după caz, de opiniile Centrului European de monitorizare a rasismului și a xenofobiei, precum și de punctele de vedere ale partenerilor sociali și ale organizațiilor neguvernamentale					

relevante. În concordanță cu principiul eliminării discriminărilor bazate pe apartenența la un sex, acest raport trebuie să facă, între altele, o evaluare a impactului măsurilor asupra femeilor și bărbaților. Pe baza informațiilor primite, raportul trebuie să includă, dacă este necesar, propuneri de revizuire și actualizare a prezentei directive.					
--	--	--	--	--	--